

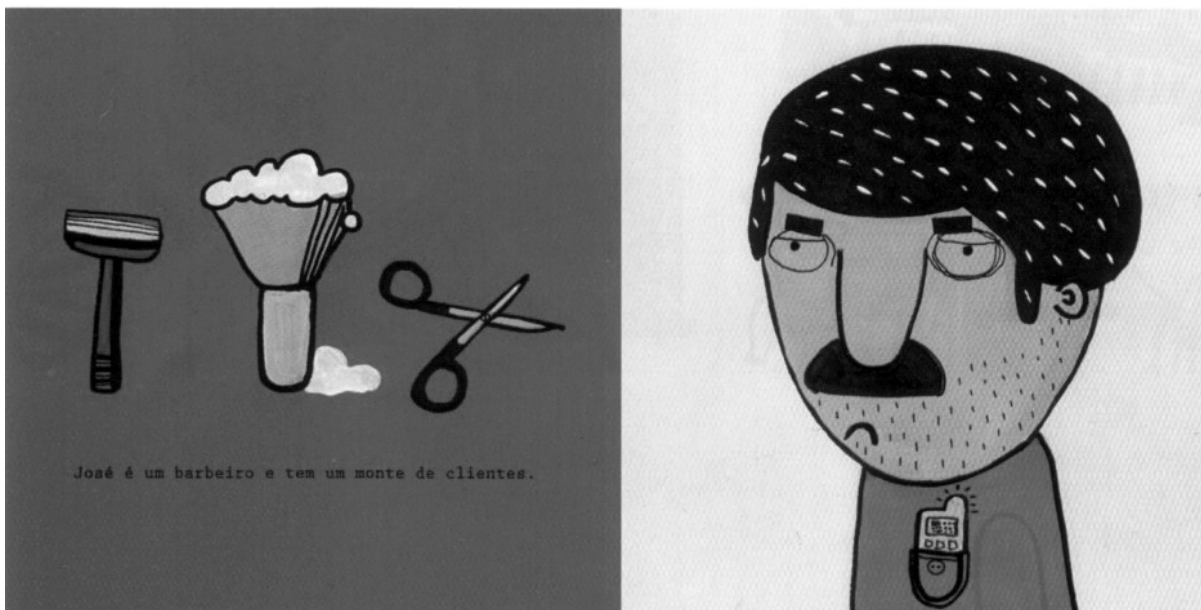
il. 1 Julia Kotulla. ilustracja do *Alles wegen Blasmusik*

Anita Wincencjusz-Patyna

O tym, jak Katowice świętowały Dzień Książki

Międzynarodowy Dzień Książki i Praw Autor-
skich, przypadający na 23. kwietnia, został
ustanowiony przez UNESCO (w 1995 r.), by promować
czytelnictwo i ruch wydawniczy, chronić własność
intelektualną oraz podkreślać rolę książki w eduka-
cji społeczeństw i rozwoju ich kultury. 23. kwietnia
2010 r. w Katowicach celebrowany był szczególnie,
a charakter święta wzmocnił szereg wydarzeń wpi-
sujących się w ramy przedsięwzięcia pod wspólnym

tytułem *Książka dobrze zaprojektowana – zacznij-
my od dzieci*, objętego mecenatem Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego oraz Miasta Katowice.
Organizatorem projektu była Akademia Sztuk Pięk-
nych w Katowicach (Katedra Projektowania Graficz-
nego) przy współpracy z Biblioteką Śląską, Galerią
Rondo Sztuki w Katowicach i Fundacją Sztuki No-
wej „Znaczy się” w Krakowie; jako kurator znakomi-
cie spisała się Anna Machwic-Adamkiewicz.

il. 2 Aleksandra Niepsuj, ilustracja do *Os meus tios*

il. 3 Tatiana Kuznetsova, ilustracja do *Count with Misha*

Dzień ten rozpoczął się w Bibliotece Śląskiej, która gościła uczestników międzynarodowej konferencji *Książka dla dzieci – jak to się robi?* Od historii po współczesność, od kompletnej wizji autorskiej po detale wzorowej typografii, od aspektu książki szczególnej, tworzonej z myślą o dzieciach z dysfunkcjami, po dzielone przez ogół upodobanie dla dokonań Janoscha. Konferencję rozpoczął wykład piszącej te słowa, poświęcony złotym latom rodzimego ilustratorstwa (*Polska Szkoła Ilustracji – krótkie studium fenomenu*). Dokonania na tym polu z trzeciej ćwierci XX wieku zostały skonfrontowane ze stanem aktualnym w wystąpieniu Marii Ryll, graficzki, oraz wiceprezes Polskiej Sekcji IBBY (*Między kiczem a awangardą – polskie książki dla dzieci dziś*). Kolejna wypowiedź (*Gdy obraz i tekst nie mogą bez siebie żyć*) była niezwykle subtelną opowieścią Iwony Chmielewskiej o jej dokonaniach w obszarze autorskiej książki obrazkowej na przykładzie czterech realizacji. Toruńska artystka jest jedną z ciekawszych współczesnych polskich ilustratorek, współpracującą głównie z wydawcami koreańskimi, laureatką bratysławskiego Złotego Jabłka w 2007 r. za *Thinking ABC* (Nonjang, Seul). W drugiej części konferencji wystąpili: Robert Oleś (*O czytelności*), projektant książek i typograf z Krakowa, wydawca polskiej wersji *Elementarza stylu w typografii* Roberta Bringhursta, który nader zajmująco przedstawiał zasady poprawnego projektowania tekstu, przy okazji niejako kraszając profesjonalny i techniczny wykład czystą poezją typografii („wersaliki mają dużo więcej światła wewnętrznego” czy „nóżki minuskulę”); Yadzia Williams z Wielkiej Brytanii, absolwentka Canterbury Art College, wykładowca sztuki ilustracji dla dzieci w North Wales School of Art and Design w Wrexham, zajęła się obszarem książek traktujących o problemach, jakie spotykają dzieci, m.in. ciężka choroba, fobie, nadpobudliwość, rozwód rodziców, pojawienie się rodzeństwa (*Książki dla dzieci z dysfunkcjami*); na koniec *Wykład o twórczości Janoscha* wygłosił Andreas Meyer, przedstawiciel Merlin Verlag z Gifkendorf w Niemczech. Jako wieloletni współpracownik Janoscha podzielił się z audytorium licznymi anegdotami, w których w głównej roli wystąpił jeden z bardziej znanych na świecie, a prawdopodobnie najbardziej popularny niemiecki ilustrator.

Konferencji towarzyszyły: wystawa wydanych w Niemczech książek ilustrowanych przez polskich artystów (Antoni Boratyński, Stasys Eidrigievičius, Józef Wilkoń) zaaranżowana przez Goethe-Institut w Krakowie, wystawa *Mistrzowie ilustracji* przygotowana przez Wydawnictwo Dwie Siostry, wystawa ilustracji dla dzieci wydawnictw Czerwony Konik, Mila, Literatura, Hokus-Pokus i Wytwórnia oraz kiermasz książek paru polskich edytorów (Dwie Siostry, Czerwony Konik, Mila, Literatura, Księgarnia Św. Jacka).

Po południu w Rondzie Sztuki otwarto dwie wystawy. Najpierw w galerii na piętrze – najważniejszą dla całego katowickiego zamierzenia pokonkursową wystawę *Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci*. Podczas wernisażu ekspozycji nastąpiło uroczyste ogłoszenie laureatów konkursu adresowanego do najmłodszych artystów (którzy ukończyli naukę w szkołach artystycznych lub o profilu projektowym najwcześniej w 2007 r.), ogłoszonego pod koniec ubiegłego roku. To już druga edycja konkursu, do którego zgłosiło się 245 autorów (30 z zagranicy) z ponad 300 tytułami. Do wystawy zakwalifikowano 67 prac 58 początkujących projektantów pięknej książki. Jury konkursu miało więc niezwykle trudne zadanie, by z tak wielkiej ilości ciekawych i różnorodnych propozycji wyłonić zwycięzców. W marcu pod przewodnictwem Bohdana Butenki – jednego z mistrzów polskiej ilustracji, który sam ma na koncie ponad 200 tytułów opracowanych graficznie książek – jurorzy (Krystyna Lipka-Sztańbałło, Izabella Kaluta, Barbara Kęsek-Bardel, Robert Oleś, Aneta Satława) dokonali wyboru i wskazali wygranych. Pierwszą nagrodę oraz wyróżnienie Wydawnictwa Znak otrzymała Julia Kotulla – absolwentka Weisensee Kunsthochschule w Berlinie – za ilustracje do *Alles wegen Blasmusik*, drugą nagrodą uhonorowano Agatę Mendziuk z ASP w Katowicach za *Fasolkę*, trzecia powędrowała do ASP w Łodzi na ręce Aleksandry Niepsuj za opracowanie *Os meus tios*. Jury wyróżniło także Agatę Dudek (ASP Warszawa) za ilustracje do *Na wyspach Bergamutach* Jana Brzechwy, a Przewodniczący Jury przyznał dodatkowo wyróżnienie Tatianie Kuznetsovej (Högskolan för Design och Kunshantverk, Szwecja) za *Count with Misha*. Kolejne osoby zostały uhonorowane przez wydawnictwa, które przyznały własne nagrody, a – co ważniejsze – w paru przypadkach obiecały edy-

il. 4 Janosch, ilustracja do *Ach, jak cudowna jest Panama*, Kraków, Wyd. Znak, 2009

cję wyróżnionych projektów. Nie dziwi to, zwłaszcza że, jak uważa jedna z jurerek Barbara Kęsek-Bardel, wysoko oceniając profesjonalizm przygotowanych opracowań graficznych: [...] *niejednokrotnie mieliśmy do czynienia z książkami, którym brakowało już tylko rozpoznawalnego logotypu wydawcy.*

Wydarzenia dnia zwieńczyło otwarcie drugiej wystawy towarzyszącej na parterze Galerii Rondo Sztuki *Janosch dzieciom*. Kuratorem ekspozycji był Andreas Meyer, współorganizowała tę największą jak dotąd prezentację prac urodzonego w Zabrzu artysty Janosch film & medien AG. Dzięki tej współpracy na wystawie można było zobaczyć (a nawet – prawdziwa gratka dla kolekcjonerów! – kupić) kilkadziesiąt grafik, głównie barwnych akwafort autorstwa niemieckojęzycznego pisarza i ilustratora z jego projektami nie tylko do książek dla dzieci i nie tylko do najbardziej znanej na całym świecie serii przygód Misia i Tygryśka wydawanej w Polsce przez Znak. Wystawę uzupełniały reprodukcje ilustracji, edycje jego książek spod różnych szerokości geograficznych, w pełni poświadczając nadzwyczajną

popularność ich autora, a także druki z motywami z jego twórczości: pocztówki, plakaty, malowanki. W ramach prezentacji dokonano twórcy można było obejrzeć film animowany *Janosch – Traumstunde* (ARD Hamburg).

Organizatorom należy pogratulować sprawności działania, w Rondzie Sztuki dostępny był już nawet katalog ze wstępem Krystyny Lipki-Sztańbałło (*Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci*, Katowice: ASP w Katowicach, 2010) zawierający przede wszystkim przykłady wyróżnionych prac współtwórców – co do czego nie mam żadnych wątpliwości – nowego oblicza polskiej ilustracji. Przeglądając się wyselekcjonowanym oryginałom, ale, co równie istotne w przypadku ilustracji książkowej, i ich reprodukcjom, przyszłość tej dziedziny sztuki projektowej rysuje się nader optymistycznie.

dr Anita Wincencjusz-Patyna

Historyk sztuki, adiunkt we wrocławskiej ASP. Zainteresowania badawcze autorki skupiają się na historii ilustracji książkowej XIX i XX wieku oraz sztuce najnowszej.